

کودکان خیابانی در بمبئی و کلکته

انگیزه و علاقه به یادگیری در کودکان می شود. جزوه حاضر به منظور آشنا کردن دست اندرکاران مسائل کودکان کار و خیابان با بعضی پروژه های در دست اجرا در هندوستان در ارتباط با این گروه از کودکان نیازمند حمایت ویژه که توسط اعضای هیئت اعزامی مورد بازدید قرار گرفت، تدوین شده است.

در صفحه ۴ و ۵ مطلبی با عنوان یادداشتی برای خوانندگان آمده است و پس از معرفی اجمالی وضعیت جمعیت هندوستان و آمار کودکان خیابانی، به تعریف مبهمی از کودکان خیابانی پرداخته است. براساس این تعریف، کودکان خیابانی به یکی از سه گروه زیر گفته می شود:

- ۱- کودکانی که در خیابان زندگی می کنند و هیچ گونه ارتباطی با خانواده خود ندارند.
 - ۲- کودکانی که در خیابان زندگی می کنند و تا حدودی ارتباط خود را با خانواده حفظ کرده اند.
 - ۳- کودکانی که با خانواده خود زندگی می کنند و در خیابان به کار می پردازند. در بسیاری از موارد، مسکن خانواده های این کودکان، آلودگی های واقع در پدیده روهایا حلبی آباد است.
- براساس تعریفی دیگر، این کودکان به دو گروه اصلی زیر تقسیم می شوند:
- ۱- کودکان خیابانی (Children on the street) که کودکان شاغل در خیابان هستند و برای کسب درآمد برای خانواده در خیابان کار می کنند.
 - ۲- کودکان خیابانی (Children of the street) گروه کوچکتیری از کودکان با مشکلات

- ۴- توانمندسازی و مشارکت مردم؛ پدیده ای که شش سال است جدی گرفته شده.
- ۵- همکاری گسترده میان نهادهای دولتی و سازمان های غیردولتی با مشارکت سازمان های بین المللی.
- ۶- بهره گیری مناسب از منابع موجود؛ صرف کمترین هزینه و برداشت بیشتر.

کتاب کودکان خیابانی در بمبئی و کلکته، مروری بر چند پروژه برای کودکان خیابانی است که توسط دفتر صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) تهیه شده و با همکاری اداره کل امور اجتماعی وزارت کشور، در پنج هزار نسخه در بهار ۱۳۸۱ به چاپ رسیده است.

هیچ گونه نشانی از قیمت کتاب در صفحه شناسنامه یا پشت جلد دیده نمی شود، ظاهراً کتاب رایگان بوده و در دسترس کارشناسان و پژوهشگران نیازمند از جمله کارشناسان امور اجتماعی، مددکاران، روانشناسان و کارشناسان اداره آمار قرار می گیرد.

در صفحه پیشگفتار آمده است: در چارچوب پروژه مشترک اداره کل امور اجتماعی وزارت کشور و یونیسف در مورد کودکان کار و خیابان در مهرماه ۱۳۸۰، بازدیدی مطالعاتی از شهرهای بمبئی و کلکته با همکاری دفاتر یونیسف در دو شهر یادشده صورت گرفت. هدف از این بازدید، آشنایی اعضای هیئت اعزامی با پروژه ها و فعالیت های مختلف در ارتباط با کودکان خیابانی در هندوستان بود. نکات جالبی که در بازدید مطالعاتی از شهرهای بمبئی و کلکته نظر اعضای هیئت اعزامی را به خود جلب کرد، به قرار زیر است:

- ۱- وجود برنامه های اجرایی جامع در مورد کودکان، که با همکاری سازمان های غیردولتی و مردمی انجام می شود.
- ۲- حضور قوی و منسجم ۶۰ هزار سازمان غیردولتی با عملکرد شبکه ای و فعال.
- ۳- ترکیب تمرکززایی همزمان با بسیج مؤثر مردمی از بهترین راه های ریشه کنی فقر است.

- ۷- مشارکت گسترده دانشگاهیان در تدوین و اجرای طرح های مرتبط با مسائل اجتماعی؛ دانشگاهیان غیر از ارائه پروژه و پژوهش ها، در زمینه های اجرایی نیز فعالند.
- ۸- مطابقت نوع خدمات برای کودکان خیابانی با شرایط و نیازهای این کودکان.
- ۹- استفاده از روش های تدریس، کار با کودکان متناسب با علاقه های آنها؛ در این روش ها، یادگیری و تحصیل برای کودکان به یک تجربه لذتبخش تبدیل شده و موجب ایجاد

پیچیده تر که خیابان برای آنها به منزله خانه است و آنها در خیابان در پی سرپناه و غذا هستند و دیگر افراد خیابانی برای آنها حکم خانواده را پیدا کرده اند.

این کتاب، آمار کودکان خیابانی در هندوستان را در سال ۱۹۹۷، در هفت شهر (بنگلور، بمبئی، کلکته، دهلی، حیدرآباد، کتپور و مدرس) ۵۰۰ هزار نفر تخمین زده است. سن آنها بالای هشت سال است که بیشترشان به مدرسه نرفته اند. تعداد دختران خیابانی، دو برابر پسران خیابانی است. با این همه، در سال ۱۹۹۷ طرحی برای سلامت و رفاه کودکان خیابانی تدوین شد که از طریق ترویج خدمات اجتماعی مبتنی بر جامعه محلی و شبکه های محلی سازمان های غیردولتی به ارائه خدمات مؤثر به کودکان خیابانی پرداخته است.

در پی طرح یادشده، طی یک بسیج عمومی و حمایت دولتی، پروژه هایی در شهرهای مختلف از جمله بمبئی به صورت موفق به اجرا درآمد:

۱- خط تلفن کودکان: (۱) خطی هوشمند است که خدمات اضطراری برای کودکان نیازمند مراقبت و حمایت در نقاط مختلف کشور را فراهم می کند. این خط در تمام ساعات روز و شب دایر و تماس با این خط رایگان است. خط تلفن کودکان از پروژه های وزارت عدالت اجتماعی و توانمندسازی دولت هند است که با مشارکت سازمان های غیردولتی، یونیسف، دولت های محلی و بخش خصوصی اجرایی شود.

اهداف

الف- امداد رسانی به کودکان نیازمند مراقبت و حمایت از طریق پاسخگویی به موارد اضطراری تماس با این خط.

ب- حصول اطمینان از دسترسی به خط تلفن کودکان در تمامی نقاط اعم از شهری و روستایی.

ج- همکاری با «نظام متحد» به منظور ایجاد روش های دوستدار کودکان.

د- تلاش برای ارائه خدمات با کیفیت عالی و اطمینان از رعایت منافع و حقوق کودکان.

ه- ترویج خدماتی که برای کودکان غیر قابل دسترس یا نابینا هستند و یا اصلاً موجود نیستند.

و- ایجاد شبکه های همکاری میان سازمان ها و برقراری ارتباط با سامانه های پشتیبانی که بازپروری کودکان را تسهیل کنند.

ز- ایجاد خانواده ای مرکب از سازمان های دولتی و غیردولتی که در چارچوب یک خط مشی ملی با یکدیگر کار کنند.

ح- آموختن از تجربیات خط تلفن کودکان و اطلاعات گردآوری شده به منظور تعیین راهبردهای مؤثر برای امداد رسانی به کودکان.

پس از یادآوری این موارد مهم؛ تاریخچه خط تلفن کودکان، راهبرد اجرایی خط تلفن کودکان، ساختار خط تلفن، مراحل راه اندازی خط تلفن کودکان در هر شهر یا روستا، آغاز فعالیت ها، طرح پرسشنامه خط تلفن کودکان شرح داده شده است و در پایان اعلام شده که «اکنون در ۲۷ شهر خط تلفن فعال است.»

سرپناه دن بسکو

در بخشی از کتاب، «سرپناه دن بسکو» که یک سازمان غیردولتی وابسته به گروه دن بسکوست معرفی شده است. این مرکز شبانه روزی که در کنار راه آهن بمبئی قرار دارد، این گونه کودکان بی پناه را به راحتی جذب می کند.

حدود ۱۳۰ کودکان و نوجوان در این سرپناه به سر می برند که همگی با میل خود به این مؤسسه پناه آورده اند و کاملاً آزادند که هر زمان میل دارند سرپناه را ترک کنند. از این تعداد ۷۰ کودک به درخواست خود به مدرسه راه یافته اند و بخشی نیز به آموختن حرفه ها و مهارت های مختلف مانند فروشنده گی، تعمیر خودرو و حتی کار با کامپیوتر می پردازند.

جایی هم برای تفریحات سالم و فعالیت های هنری کودکان و نوجوانان در نظر گرفته شده است. پس از پایان تحصیل یا حرفه آموزی، نوجوانان بزرگتر ترغیب و مساعدت می شوند

تا در گروه های چهار یا پنج نفره مستقل شوند و محل سکونتی برای خود اختیار کنند. البته نظر به اهمیت خانواده، در تمام مدت حضور بچه ها در سرپناه، تلاش می شود تا آنها دوباره به خانواده خود بپیوندند، اما پیش از بازگرداندن کودکان یا نوجوانان به خانواده، تمایل خانواده به پذیرش فرزند خود، تمایل کودکان یا نوجوان به پیوند مجدد با خانواده و نیز این که خانواده شرایط لازم برای مراقبت و حمایت از کودکان یا نوجوان را دارد، مورد بررسی قرار می گیرد.

ویژگی مهم سرپناه دن بسکو، مشارکت خود کودکان و نوجوانان در اداره امور سرپناه از جمله خرید، نظافت و آشپزی و نیز در تصمیم گیری در مورد امور سرپناه است؛ بنابراین دن بسکو یک مؤسسه نیست، بلکه یک خانواده بزرگ است.

خدمات دیگر دن بسکو: ۱- تماس با بچه ها در خیابان و برقراری ارتباط مستمر ۲- آموزش در خیابان ۳- بازپروری کودکان و نوجوانان معتاد ۴- اطلاع رسانی در مورد بیماری ایدز و آموزش پیشگیری ۵- برگزاری جشن های ماهانه ۶- مرکز پژوهش و کتابخانه ۷- آموزش مددکاری به نوجوانان بی سرپناه.

به همین ترتیب، کتاب به معرفی مراکز دولتی و غیردولتی می پردازد که به نوعی و در اندازه امکانات خود به بهبود شرایط کودکان خیابانی کمک می کنند. این مجموعه ها عبارتند از:

بیمارستان نیو، که به ارائه خدمات بهداشتی به کودکان خیابانی پرداخته است.

انجمن بیستی بانوان، انجمن خیریه ای است که بیمارستان نیز برای ارائه خدمات واحد سیار خود از آن استفاده می کند. ماهی یک روز در

ساعت مبین، واحد سیار خدمات بهداشتی به این انجمن مراجعه می کند.

انجمن بهزیستی بانوان توسط کلیسای بمبئی اداره می شود و خدمات خود را برای سه گروه زیر ارائه می کند. زنان سالمند، دختران شاغل و مادران و کودکان آنها. این خدمات شامل آموزش ها، کمک های حقوقی و مالی و پشتیبانی هایی مانند مهد کودک است.

سازمان خیره ستو، که در شهر بیواندی چند پروژه در دست اجرا دارد. ستو نیز به بازپروری کودکان کار می پردازد و از پشتیبانی دولت و یونسف برخوردار است. از وظایف مهم ستو، کنترل نوع کار کودکان است و نظارت بر قانون ممنوعیت اشتغال کودکان در کارهای سخت و مضربرعهد این سازمان است. این انجمن طی یک حرکت ضربتی، تمام کودکان را که در کشتارگاه ها کار می کنند گردآوری و بازپروری کرد. انجمن ستو سالی برای آموزش زنان و دختران اختصاص داده که در آن کلاس های سوادآموزی، آموختن مهارت های زندگی و حرفه آموزی برگزار می شود.

یکی از مشکلات ستو در اجرای برنامه های خود برای تقویت بنیه مالی خانواده ها، اولویت هایی است که خانواده ها در تأمین معیشت خود دارند. خانواده ها هر قدر هم فقیر باشند، حتماً مایلند رادیو و تلویزیون داشته باشند، حتی اگر این امر به قیمت سوء تغذیه

فرزندانشان تمام شود. به همین دلیل مساعدت مالی خانواده مشکل آنها را برطرف نمی کند و تنها افزایش سطح آگاهی و ارتقای فرهنگ به حل مشکل آنها کمک می کند.

سازمان غیردولتی ملجول، با ایجاد مدارس آموزش مهارت های زندگی، ۲۰۰ هزار کودک رادر ۹۰ مدرسه تحت پوشش قرار داده است. هدف اصلی این سازمان، اطلاع رسانی در مورد پیمان نامه حقوق کودک، توانمند کردن کودکان برای مشارکت در امور جامعه و کسب حمایت های ویژه است. از جمله طرح های این سازمان، ایجاد بانک افلاطون است که هدف آن آشنا کردن کودکان و نوجوانان با امور بانکی و عادت پس انداز کردن است. این بانک ها در مدارس کار می کنند و کودکان تشویق می شوند تا از پول توجیبی خود مبلغ کمی رادر حساب پس انداز مدرسه بگذارند و در صورت نیاز پول خود را از حساب خارج کنند. اداره بانک هم به عهده خود دانش آموزان است.

ایجاد شوراهای دموکراتیک نیز از مهمترین کارهای این سازمان است که حس مسئولیت را در آنها افزایش می دهد.

پس از این، کتاب به شرح وظایف چند مؤسسه و انجمن دیگر می پردازد که تقریباً همه یک هدف را دنبال می کنند و آن دادن عزت نفس به افراد به استضعاف کشیده شده و محروم واقع شده است. جالب ترین مطلب

درباره تأسیس این انجمن ها، خوانا دی مانند تأسیس انجمن EM است؛ سازمانی غیردولتی که ۱۷ سال پیش با پیشقدم شدن زوجی ایثارگر و انسان دوست پایه ریزی شد. آنان در منزل خود رایبه روی کسانی که در شرایط بحرانی قرار گرفته اند گشودند و حتی در این راستا آگهی دادند و نشانی و شماره تلفن خود را در اختیار روزنامه قرار دادند. روز اول ۵۰ نفر به آنها مراجعه کردند و آنها از این جماعت محروم که شامل معزندان، مجرمان تازه ترخیص شده از زندان و افراد در شرف خودکشی بودند استقبال و پذیرایی کردند. پس از این اقدام بود که دولت نیز آنها را به عنوان یک سازمان غیردولتی پذیرفت و حمایت هایی را به صورت مداوم و ماهانه برایشان در نظر گرفت.

در مجموع، این کتاب ارزشمند، به درد کارشناسان امور اجتماعی، روانشناسان و سازمان های غیردولتی ای می خورد که خواهان شناسایی تجربه بر خورد با کودکان و نوجوانان خیابانی هستند. به امید آن که این روش ها، در دو بخش دولتی و خصوصی و سازمان های غیردولتی در جامعه ما نیز با وجود تجربه های موجود، شکل بگیرد.

پی نوشت:

۱- مشابیه این امکان در سال ۲۰۰۰ (۱۳۷۹) با عنوان صدای بار (۱۴۱۴-۱۵) ۲۱۸۸۵۰ در ایران نیز به اجرا در آمده است.

از سقراط تا سارتر

از سقراط تا سارتر (فلسفه برای همه)

نویسنده: ت. لاوین

ترجمه: پرویز بابایی

مؤسسه انتشارات نگاه، چاپ اول ۱۳۸۳، ۷۵۰۰ تومان

تلفن تماس: ۰۲۱-۶۶۹۷۵۷۱۱

سقراط تا سارتر نگاه انتقادی نوینی است به متفکران بزرگی که با اندیشه های خود تمدن ما را... این کتاب اندیشه برانگیز، ما را از سپیده مان فلسفه غرب در آتین افلاطون به دنیای امروزی می آورد که در آن نیروی مارکسیسم اذهان بخشی مهمی از مردم جهان را تسخیر کرده است. مور لاوین استاد فلسفه در دانشگاه جورج واشنگتن با این کتاب درک عمیق تر و با معناتری از خود و روزگار ما ارائه می دهد. وی از فلسفه غرب بر حسب محیط فکری و تاریخی ای که بر آن مؤثر بوده است می کند و اندیشه های ماندگار فیلسوفان را با گزینش های عام و خاصی که مادر جهان امروز با آن روبه روییم پیوند می زند.